

Domac, Branko (1889–1962), odvjetnik; sp. funkcionar. Kao član HAŠK (Zagreb) bavio se atletikom, tenisom i zimskim sportovima; najviše uspjeha je imao u mačevanju sabljom. Tajnik (1910) i predsjednik (1911–13) HAŠK. Zaslužan za izgradnju igrališta u Maksimiru (prostor sadašnjeg Stadiiona NK Dinamo).

B. DOMAC

Domany, Robert (1908–42), svestrani sportaš, član RSK Hajduk (Slavonska Orahovica). Španj. borac; u NOR od 1941, komandant II kordunskog odreda. Poginuo od izdajnika koji su prešli na stranu četnika. Za narodnog heroja proglašen 24. VII 1953.

Domijan, Branko (1924–72), tajnik Konjičkog saveza Hrvatske (1949–72); član IO Konjičkog saveza Jugoslavije; teh. referent, tajnik i potpredsjednik KK Zagreb. Zaslužan za obnovu i osnivanje brojnih konjičkih klubova u Hrvatskoj i za uvođenje turističkog i sp.-rekreacionog jahanja u našoj zemlji.

dominacija (lat.), šah: prevlast ili kontrola nad nekoliko polja, koja su uslijed toga nedostupna protivničkim figurama.

dominancijski sistem lovstva, zakupni sistem lova u kojem se poštiva pravo vlasništva; lovovi se dobiva natjecanjem, plaća se odsteta za korištenje lovišta (zakupnina), a način gospodarenja propisan je zakonom. Primjenjuje se u raznim modifikacijama od 1848 iako se regalni sistem, pa i kod nas, zadržao u nekim krajevima sve do iza II svj. rata.

Domington, engl. auto-moto trkalište kraj Derbyja, otvoreno 1933; duž. staze 5 km.

Dona Duka — **peštera**, spiljski sistem na podnožju planine Žeden (SRM), istražen u duž. od 650 m. Za posjete turista uređeno je 200 m.

Dončević, Ivan Krsto (1881–1930), sok. prednjak, publicist. Prvi organizator Fügnerova i Tyrševa sok. pokreta i sp. gimnastike u Slavoniji i Srijemu. Nastupao na sveskoljskim sletovima (Prag, Ljubljana i dr.). Vođa Hrvatskog sokola u Osijeku (od 1904), osnivač, vođa i starješina Hrvatske sokolske župe Strossmayerove (od 1907) i funkcionar u Tehn. odboru Hrvatskog sokolskog saveza (od 1909). Pisao stručne članke u dnevnoj i sok. štampi.

Donoval, Ivo (1915), viši sp. trener hokeja na ledu, svestrani sportaš i sp. radnik. Bavio se kao natjecatelj, trener ili sudac hokejom na ledu, na koturaljkama i na travi, atletikom, plivanjem, vaterpolom, skijanjem, kajakaštvom i boksom. Osvojio je PJ 1930 i 1931 u boksu (perolaka kategorija), PJ 1939–41 u kajakaškom slalomu; igrao za Akademski hokej klub Mladost (Zagreb), kada je 1947 i 1949 osvojio PJ u hokeju na ledu. Pored toga, bio je član Teškoatškog klub Croatia i Bokačkog kluba Metalac, SK Marathon, HK Zagreb i HK Medveščak (svi u Zagrebu). Dobitnik brojnih priznanja i nagrada.

donja skija, u kosom spustu skija bliža podnožju padine; nešto je više opterećena od skije uz padinu.

donje odbijanje, odbojka: svako udaranje lopte koje se izvodi ispod visine grudi igrača. Postoje objeručna d.o. (bager, manžetno odbijanje, odbijanje podlakticom) i jednoručna d.o. (udubljenjem dlana jedne ruke). Postoji i tehnika izvođenja donjih servisa (donji obični servis, donji visoki servis i bočni donji servis).

donji obični servis, odbojka: najjednostavniji i najsigurniji, ali nedovoljno oštar i jak servis koji se lako prima; izvodi se donjim udarcem, i to ovako: lopta se s dlana opružene ruke najprije izbaci 20–30 cm uvis, dok druga ruka uzima zamah za udarac, a zatim se udari udubljenjem dlana ispružene ruke. Prednost mu je u tome što se lopta može uputiti u bilo koji dio protivničkog polja.

donji rvač, borac koji se brani ili izvodi protunapade iz nekog od obrambenih položaja u paru.

donji visoki servis, odbojka: jedan od načina serviranja; izvodi se donjim udarcem po lopti tako da ona poleti visoko do 30 m i rotirajući pada u protivničko polje; što je servis viši i što je lopta jače rotirana, naglije pada, a kada pri tome mijenja smjer vrlo se teško prihvaća. D.v.s. otežava tempo protunapada, ali se još uvijek primjenjuje (na otvorenim igralištima i ako to omogućava visina dvorane).

doping, podizanje psihofiz. sposobnosti i odlaganje pojave umora unošenjem u organizam farmakoloških sredstava ili fizioloških supstanci u neprimodnim količinama. D. je pravilnikom CIO najstrože zabranjen kao postupak kojim se na neprimodan i nesportski način povećava učinak natjecatelja; korištenje sredstava za d. ugrožava zdravlje natjecatelja. Kod primjene većine sredstava za d. karakteristično je da nakon razdoblja povećanih tjeles. sposobnosti slijedi reaktivni period u kojem su sposobnosti znatno smanjene, a razdoblja oporavka znatno produžena. D. se ilegalno primjenjuje u mnogim sp. granama, naročito u biciklizmu, atletici, boksu, konjičkim utrkama, a njegova primjena dovela je već i do smrtnih slučajeva sportaša (1960 dan. biciklist E. Jensen, 1967 engl. profesionalni biciklist T. Simpson, 1968 boksač iz SRNJ J. Elze). Podizanje psihofiz. sposobnosti stimulirajućim sredstvima i drogama bilo je primjenjivano već u ant. sportu, kasnije na bazi kokaina u Juž. Americi, a proširilo se je naročito kroz profesionalni sport i konjičke utrke u XIX st. Prvi smrtni slučaj zabilježen je 1886 na biciklističkoj utrci Bordeaux-Paris. U zabranjena d. sredstva ubrajaju se: a) psihomotorna sredstva: amfetamin, benzofetamin, kokain, dietilpropion, dimetilamfetamin, etilamfetamin, fencamfamin, fenproporex, metilamfetamin, metilfenidat, norpseudo efedrin, pemolin, fendimetrazin, fenmetrazin, fentermin, pripradol prolantan; b) simpatomimetički amini: efedrin, metilefedrin, metoxfenimin; c) stimulatori CNS: amifenazol, bemigril, leptazol, niketamid i strihnin; d) narkotički analgetici: morfij, heroin, metadon, deksametoramid, dipipanon i petiden; e) tranquilizeri: reserpin i serpasil; f) anabolici: metadienon, oksimetolon, nadrolon, fenilpropion, stanazolol i nadrolon dekanat. Ilegalno su u upotrebi najčešće d. sredstva iz amfetaminske skupine, koja omogućavaju potpunu mobilizaciju energetske rezervi te anabolici, hormonski preparati koji omogućavaju povećanje mišićne mase. U d. se ubrajaju i sredstva koja se uzimaju u svrhu liječenja, a povećavaju tjeles. sposobnosti iznad prirodnih granica. Ako sportaš na

natjecanju uzima lijekove koji sadrže tvari s popisa zabranjenih d. sredstava, liječnik ekipe je to dužan službeno saopćiti rukovodstvu natjecanja 24 h prije nastupa. D. kontrola provodi se u mnogim sp. granama na službenim međ. sp. natjecanjima, naročito na OL, PS, PE. U pojedinačnim sportovima d. kontroli podvrgavaju se obično tri prvoplasirana natjecatelja i još poneki izabran ždrijebom. Kod momčadskih sportova ždrijebom se odabiru sportaši za pregled. D. kontrola izvodi se kod sportaša u pravilu analizom mokraće; sportaš je dužan dati uzorak na pregled, u protivnom se automatski diskvalificira. Uzorak se sprema u tri posude koje su zapečaćene u prisutnosti sportaša i sp. liječnika ekipe. Ukoliko je nalaz pozitivan, vrši se ponovni kontrolni pregled u nekom drugom laboratoriju. Ako se prvi i drugi nalaz ne podudaraju, treći se uzorak šalje na superkontrolu u neki međ. priznati laboratorij. Nalaz tog pregleda je konačan. U konjičkom sportu d. kontrola vrši se analizom sline konja.

dopisna notacija, šah: sistem znakova koji služe za slanje poteza u dopisnom šahu; razlikuje se od šah. notacije po tome što za opisivanje poteza upotrebljava samo četveroznamenkaste brojeve, u kojima prve dvije brojke označavaju polazno polje, a druge dvije polje na koje dolazi figura.

dopisni šah, vrsta šaha, u kojem se potezi šalju putem pošte; prikladan za zaposlene ljude koji ne mogu sudjelovati na redovitim turnirima. D.š. ima ravnopravan položaj u FIDE, pa i svojoj Međunarodnu federaciju za dopisni šah (engl. International Chess Correspondence Federation, ICCF), koja priređuje PS i dodjeljuje međ. titule.

dopisno prvenstvo, šah: turnir koji se odigrava prema pravilima dopisnog šaha, a čiji pobjednik stječe naslov prvaka u toj disciplini.

Dopuda Jelena (1904), nastavnica tjeles. odgoja; bila članica, prednjakinja i načelnica u Sokolskom društvu Zenica i Sokolskom društvu Matica u Sarajevu te načelnica Sokolske župe Sarajevo; od 1945 načelnica Gimnastičkog saveza BiH i članica DTO Partizan Sarajevo II. Sastavila brojne sletске vježbe i akademске sastave. Članica Komisije za istoriju fizičke kulture BiH i Redakcije Priloga. Uz brojne pohvale i priznanja, dobitnica Majске nagrade Saveza organizacija za fizičku kulturu BiH (1968). Napisala: *Tjelesno vaspitanje djece predškolskog uzrasta*, Sarajevo 1957; *Fizička kultura u školama Bosne i Hercegovine od prvih početaka do 1918. godine*, Sarajevo 1974; *Ritmické igre kao osnov estetske kulture pokreta*, Sarajevo 1977. i dr.

J. DOPUDA

dopuna ekipe, rukomet: popunjavanje do maksimalnog br. od 12 igrača ekipe koja je utakmicu započela s manjim br. igrača; dozvoljeno u toku cijele utakmice i event. produženja. Pravo učešća ima igrač koji je upisan u zapisnik prije početka utakmice ili neposredno prije njegovog ulaska u igru.

dopunska nastava, nastava tjeles. odgoja: organizacijska mjera za učenike koji ne po-